

Op reis en naar school

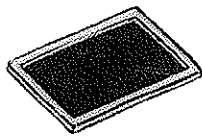
Les 1 Een reis met de trekschuit

Het is tweehonderd jaar geleden.

De meeste mensen lopen als ze ergens heen gaan. Soms reizen ze met de trekschuit. Die boot wordt door een paard getrokken. Het dier loopt over een pad langs het water. Rijke mensen gaan met de koets. De ijzeren banden om de wielen maken een hoop herrie op de keien. Die heten kinderhoofdjes. Er zijn ook sleepkoetsen. Die hebben geen wielen, maar staan op een slee. Een paardentram is ook een soort koets. De tram wordt door een paard over twee rails getrokken.

Les 2 Les in een schuur

Kinderen die naar school gaan, betalen schoolgeld aan de meester. Die heeft vaak ook andere baantjes. Alle kinderen zitten bij elkaar in één klas. Ieder kind heeft zijn eigen werk. De meester overhoort hen. Kinderen schrijven met een griffel op een lei. Als een kind niet luistert, gooit de meester de pechvogel naar hem toe. Het krijgt dan tikken met de plak. Is een kind dom geweest? Dan krijgt het ezelsoren op. Deed een kind iets heel ergs? Dan moet het de hele dag met het schandbord rondlopen.

lei

pechvogel

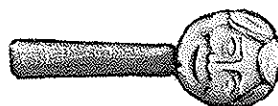
griffel

ezelsoren

sponzendoosje

plak

schandbord

Kleine huizen en lange dagen

Les 3 Wonen in een kamer

Het is honderd jaar geleden.

Veel mensen wonen in een klein huis of in één kamer.

Daar wassen, eten, slapen en koken ze. Ouders slapen vaak in een bedstee. Dat is een bed in een kast. Kinderen slapen op de grond. De mensen hebben geen kraan.

Water halen ze bij een pomp. En ze hebben ook geen wc.

Ze gaan op de poepdoos. Dat is een houten doos met een emmer erin. Die wordt elke week in de strontkar geleegd.

Kinderen spelen op straat met hoepels en tollen. Of ze knikkeren er met steentjes. Of ze er doen tikkertje. Dat kan allemaal, omdat er weinig verkeer is.

Veel winkeliers komen langs de deur. Ze hebben een handkar of een wagen met een paard ervoor. De vuilnisman heeft ook een paard en wagen. En een ratel.

Les 4 Werken in een fabriek

Arbeiders krijgen niet veel betaald. Ze verdienen meestal te weinig om van te leven. Daarom werken ook hun kinderen mee in de fabriek. Van 's morgens vroeg tot 's avonds laat.

De fabrieken staan midden in de stad. In de fabriek staan machines, zoals weefmachines. Een stoommachine zorgt ervoor dat al die machines draaien.

Het werk in de fabriek is zwaar en gevaarlijk. Een werkdag duurt lang. Er is veel stof en lawaai. En er gebeuren vaak ongelukken.

De directeur is streng. Hij is de baas! Als hij dat wil kan hij je zo ontslaan. En als je ziek bent, krijg je geen geld van hem.